

19.01.2021

**Väliskaubandus- ja infotehnoloogiainistri määruse
„Turismiga seotud majandusharu ettevõtjate toetamine seoses
COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga“ eelnõu
seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Väliskaubandus- ja infotehnoloogiainistri määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) alusel antav turismiga seotud majandusharu ettevõtjate toetus aitab leevendada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse (edaspidi *koroonaviirus*) puhangust tulenenud ettevõtjate majanduslikke raskusi.

Eesmärk on toetada raskustesse sattunud turismiga otseselt seotud majandusharude ettevõtjaid kriisist kiiremaks väljumiseks rahvusvahelise reisimise ja nõudluse taastumisel.

Toetus on suunatud ettevõtjatele, kes on jätkuvalt erinevatest piirangutest enim mõjutatud. Toetusmeetme sihtgrupiks on majutusettevõtjad, reisiettevõtjad, Tallinna vanalinna toitlustusettevõtjad ning käsitöö- ja suveniirimüüjad üle Eesti.

Meede on kavandatud lähtuvalt ettevõtjatest:

- kelle käive on kukkunud kõige kiiremini ja ulatuslikumalt ning ei taastu eeldatavalt enne rahvusvahelise reisimise piirangute leevenemist ja vaktsiini kasutuselevõttu 2021. a;
- kes on elujõulised, kuid kelle äri on peatunud pikemaks ajaks erinevate piirangute tõttu ning rahvusvahelise reisimise aeglast taastumist arvestades taastub pikema aja jooksul;
- kes on kõige raskemas seisus november 2020. a seisuga;
- kellel on suured püsikulud.

Määrusega luuakse mehhanism ettevõtjate tõendatud kriisikahjude osaliseks kompenseerimiseks. Täpsemad tingimused on välja töötatud sõltuvalt sektori ettevõtjate spetsiifikast ja kahjude esialgselt prognoositud ulatusest.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna nõunik Annika Anton (e-post: annika.anton@mkm.ee, tel: 639 7663) ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse toetuste keskuse valdkonnajuht Riin Roosalu (e-post: riin.roosalu@eas.ee, tel: 514 0587). Juriidilise ekspertiisi tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Anne-Ly Normak (e-post: anne-ly.normak@mkm.ee, tel: 7153403).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest peatükist ja 20 paragrahvist.

Määruse § 1 sätestab määruse kohaldamisala. Määruse alusel saavad toetust taotleda turismiga seotud majandusharu ettevõtjad, kelle majandustegevus on negatiivselt mõjutatud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhangust tingitud erandlike asjaolude tõttu. Määruse alusel antakse riigiabi Euroopa Komisjoni 19. märtsi 2020. a teatise „Riigiabi ajutine raamistik majanduse toetamiseks praeguse COVID-19 puhangu kontekstis“ (ELT C 91 I, 20.3.2020, lk 1–9, edaspidi *COVID-19 raamistik*) osa 3.1. alusel ja sellele kohaldatakse COVID-19 raamistikus ning konkurentsiseaduse §-s 34¹ sätestatud. Toetuse taotluste vastuvõtmise algusest annab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus teada vastavalt määruse §-le 11, kuid taotluste vastuvõtmist ja toetuste andmist ei alustata enne, kui on olemas Euroopa Komisjoni vastava riigiabi andmist lubav otsus. Samuti sätestab määruse § 1 lõige 4, et lisaks käesolevale määrusele kohaldatakse toetuse andmisel Vabariigi Valitsuse 18.04.2020. a määrust nr 31 „COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi ja sellest tuleneva eriolukorra mõju leevendamiseks ette nähtud toetusmeetmete üldtingimused“ ja selle muudatusi.

Siinkohal on oluline tähelepanu pöörata ka määruse jõustumissättele (§ 20), mille kohaselt jõustub määrus samal ajal riigieelarve seaduse § 81² lõike 1 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruse muudatusega, mis võimaldab 2020. aasta lisaeelarve seaduse alusel eraldatud vahendite arvel kohustuste võtmist pärast 31. detsembrit 2020. a. Riigieelarve seaduse § 81² lõike 1 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 28.04.2020. a määruse nr 31 „COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi ja sellest tuleneva eriolukorra mõju leevendamiseks ette nähtud toetusmeetmete üldtingimused“ § 4 lõike 1 kohaselt oli nõ COVID-19 meetmete raames võimalik kohustusi võtta (st toetuse andmise otsuseid teha) kuni 31. detsembrini 2020. a. Määruse muudatus, mis võimaldab kohustuste võtmist ka 2021. aastal, on käesoleva määruse andmise ajal Rahandusministeeriumi poolt algatatud, kuid Vabariigi Valitsuse menetluses. Arvestades käesoleva määruse rakendamiseks vajalikku aega (näiteks riigiabi loa saamine) on põhjendatud käesolev määrus vastu võtta viivitusega, kuid seda on võimalik rakendada alates ajast, mil viidatud Vabariigi Valitsuse määrus võimaldab toetuste andmise otsuste tegemist ka 2021. aastal. Enne Vabariigi Valitsuse määruse vastava muudatuse jõustumist taotluste vastuvõttu alustada võimalik ei ole.

Määruse § 2 sätestab toetuse eesmärgi. Toetuse andmise eesmärk on turismiga seotud majandusharude ettevõtjate toetamine seoses COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga. Toetuse andmise oodatav tulemus on ettevõtjate jätkusuutlikkus toodete ja teenuste pakkumisel pärast COVID-19 pandeemia raugemist rahvusvahelise reisimise taastumisel.

Määruse § 3 alusel rakendab toetust Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, kes menetleb toetuse taotlusi, teeb väljamakseid ja teostab järelevalvet.

Määruse §-s 4 defineeritakse olulisemad kasutatavad mõisted.

Turismiga seotud majandusharu ettevõtjaks loetakse käesoleva määruse tähenduses majutusettevõtjat, reisiettevõtjat, Tallinna vanalinna toitlustusettevõtjat, käsitöö- ja suveniirimüüjat.

Majutusettevõtja on äriregistris registreeritud äriühing või füüsilisest isikust ettevõtja, kes vastab mõlemale tingimustele:

- 1) isik pakub 9-protsendilise käibemaksuga maksustatud teenuseid;
- 2) isiku tegevusala on taotluse esitamise ajal Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (edaspidi *EMTAK*) tegevusala koodiga jagu I 551, 552 või 553 või jagu Q 86905.

Reisiettevõtja on äriregistris registreeritud äriühing, kelle põhitegevusala on taotluse esitamise ajal äriregistris *EMTAK* koodiga jagu N 791. Kriisis enim kannatanud on reisiettevõtjatest äriühingud, kellel on kanda suuremad tööjõukulud ja püsikulud.

Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja on äriregistris registreeritud äriühing, kes vastab kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) isiku tegevusala on *EMTAK* koodiga jagu I 56, välja arvatud muu toitlustamine I5629;
- 2) isik on toiduseaduse alusel toitlustamise käitlemisvaldkonnas tegevusloa saanud või majandustegevusteate esitanud toidu käitleja;
- 3) isiku riigi toidu ja sööda käitlejate registris märgitud tegevuskoht asus 30. novembri 2020. a seisuga Tallinna vanalinnas paiknevas hoones.

Taotlemise tingimustele vastavuse kontrolliks saab EAS riigi toidu ja sööda käitlejate registri volitatud töötajalt (Põllumajandus- ja Toiduamet) andmed 31.12.2020 seisuga. Riigi toidu ja sööda käitlejate registri andmeid on avalikud (andmekogu põhimääruse § 15).

Tallinna vanalinna käsitletakse määruses Tallinna vanalinna muinsuskaitseala tähenduses, mille piirid on kindlaks määratud Vabariigi Valitsuse 20. mai 2003. a määrusega nr 155 „Tallinna vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus“. Tallinna vanalinn on Tallinna linna territooriumi osa ja Tallinna vanalinna muinsuskaitseala tähenduses on Tallinna vanalinna sisustanud Tallinna Linnavolikogu oma 12.06.2014 määrusega nr 22 kinnitatud „Tallinna vanalinna arengukavas 2014–2021“. Tallinna vanalinna halduskorraldus kohalikul tasandil võtab arvesse nii territoriaalset aspekti kui ka muinsuskaitseala staatust, mistõttu on põhjendatud käsitleda Tallinna vanalinna samas tähenduses nagu seda tehakse selle territooriumi arengudokumentides. Näiteks on Tallinna vanalinna kui muinsuskaitseala hooned vanad, nende kasutamise kõrvalkulud (hooldus- ja halduskulud) on suuremad kui uusehitistes (vananenud tehnosüsteemid, suured kütte- ja ventilatsioonikulud). Lisaks on asjakohane arvestada, et just see, et tegu on muinsuskaitsealaga, mõjutab sealset ettevõtluskeskkonda oluliselt. Tallinna vanalinn on Eesti enim külastatav turismiobjekt. Tallinna vanalinna arengukavas on viidatud, et enamikku sealsetest avalike teenuste osutamiseks kasutatavast pinnast teenindab Tallinna linna elanikke üldiselt või vanalinna külastavaid turiste. Vanalinna ettevõtluses domineerib orienteeritus turistidele ning rahvusvahelise reisimise peatumise ja välituristide pikaajalise puudumise tõttu on Tallinna vanalinna toitlustusettevõtjad kannatanud olulisi kahjusid, mida pole olnud võimalik kompenseerida siseturistide tarbimise kaudu. Reisimise taastumise ajaks on samas oluline säilitada kriitiline hulk kvaliteetseid teenusepakkujaid. Seega on Tallinna vanalinna näol tegemist piirkonnaga, kus tegutsevatele ettevõtjatele on koroonaviiruse puhangust ja sellega seotud piirangutest tingitud turistide hulga vähenemine tekitanud olulisi majanduslikke raskusi.

Tallinna vanalinna muinsuskaitseala piiridele vastav kaart on leitav Kultuurimälestiste registrist (muinsuskaitseala registrinumbriga [2589](#) ->Ava kaardil (kaitsevööndi viirutuse eemaldamiseks, saab vastavaid märgendeid sisse-välja lülitada)). Kooskõlas muinsuskaitseaduse § 78 lõikega 7 on Tallinna vanalinna muinsuskaitseala asukoht kantud ka riigi maakatastrisse - Maa-ameti kaardirakendus kaardikiht „[Kultuurimälestised](#)“. Informatiivse Tallinna vanalinna muinsuskaitseala piiridele vastava kaardi avaldab EAS ka oma veebilehel.

Vabariigi Valitsuse 20. mai 2003. a määruse nr 155 „Tallinna vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus“ § 5 lõike 1 kohaselt on muinsuskaitseala piiriks kaardil muinsuskaitseala piirina tähistatud tänavate muinsuskaitsealast kaugemale jäävate tänaväärsete hoonete esiseinad. Seega on Tallinna vanalinna muinsuskaitseala piir kindlaks määratud hoonetega, mitte kinnistutega ja hooned, mis paiknevad muinsuskaitseala piiritänavast kaugemas servas (nõ väljapool muinsuskaitseala keskpunktist vaadatuna), muinsuskaitsealasse ei kuulu. Sellest tulenevalt on ka määruses sätestatud, et Tallinna vanalinna toitlustusettevõtjad on need, kelle tegevuskoht asub hoones, mis asub Tallinna vanalinna muinsuskaitsealal. Muinsuskaitseala territooriumi ja piiride hulka ei arvestata muinsuskaitseala kaitsevööndit. Toitlustusettevõtjad, kelle tegevuskoht paikneb Tallinna vanalinna muinsuskaitseala piiritänavatel, kuid tänavast kaugemale jäävas küljes paiknevas hoones, määruse tähenduses Tallinna vanalinna toitlustusettevõtjad ei ole. Seega sellises hoones, mis ei asu Tallinna vanalinna muinsuskaitsealal, tegutsev toitlustusettevõtja käesoleva määruse alusel toetuse sihtrühma ei kuulu.

Käsitöö- ja suveniirimüüja on määruse tähenduses eraõiguslik juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja, kes on leitav www.puhkaestis.ee Eesti turismiteenuste andmebaasis kategooria „Suveniiri- ja käsitööpoed“ (alamkategooria „Suveniiri- ja käsitööpoed“ kulub kategooria „Ostlemine“ alla) teenusepakkujana, välja arvatud üksnes e-kaubanduse teel suveniire ja käsitööd müüv isik.

Erinevalt teistest käesolevas määruses reguleeritud toetustest ei ole käsitöö- ja suveniirimüüja käibe kahjude osalise hüvitamise toetuse taotlejate ring piiratud vaid äriühingute ja füüsilisest isikust ettevõtjatega. Käsitöö ja suveniiride tootmise ja müügi tegelevad mitmed mittetulundusühingud ja muud seltsid. Selliste seltside põhikirjaliseks eesmärgiks on eelkõige käsitöö ja suveniiride tootmine ning neid realiseeritakse mitte niivõrd tulu teenimise, kuivõrd põhikirjalise eesmärgi parema saavutamise eesmärgil. Seetõttu on põhjendatud, et toetust võivad taotleda ka mittetulundusühingud ja sihtasutused.

Taotlusvormis peab suveniiri- ja käsitöömüüja esitama andmed oma poe (koha, kus toimub toodete müük muul viisil kui e-kaubandus) asukoha kohta (tegevusaadress) ning lisama oma www.puhkaestis.ee veebilehe lingi. Toetuse taotluste menetluse raames teeb EAS igapäevaselt „Suveniiri- ja käsitööpoodide“ kategooria kohta väljavõtte www.puhkaestis.ee andmebaasist. Kui suveniiri- ja käsitööpood ei ole varasemalt ettevõtjana www.puhkaestis.ee andmebaasis registreeritud, siis saab ta oma andmed sinna jooksvalt lisada.

Üksnes e-poe kaudu oma tooteid pakkuv ja müüv käsitöö- ja suveniirimüüja on sihtgrupist välistatud seetõttu, et turismiga otseselt seotud majandusharude ettevõtjate kriisitoetuse eesmärk on Covid-19 viiruse levikust ja selle piirangutest tingitud kahjude hüvitamine. Kui ettevõtjal ei ole füüsilist tegevuskohta, kus pakkuda tooteid ja teenuseid, siis liikumis- ja reisipiirangud ei saa tema ettevõtlust ka otseselt mõjutada, kuna turismitulude tekke eelduseks, on, et teenuseid tarbitakse Eestis teenusepakkujate asukohas.

Toetuse andmisel eristatakse ettevõtja tegutsemise ja teenuste pakkumise aega. Teenuste pakkumise aja algus omab tähendust majutusettevõtja toetuse taotlemisel. Teenuste pakkumise aja alguseks loetakse esmakordset 9-protsendilise käibemaksumääraga maksustatud teenuste Maksu- ja Tolliametile deklareerimise aega (Maksu- ja Tolliametis deklareeritakse andmed viitajaga ning arvesse läheb esimene 9-protsendilise käibemaksumääraga maksustatud teenuste reaalse pakkumise kuu).

Tegutsemise alguseks loetakse ettevõtja esmakande aega äriregistris.

Käibe suuruse ja käibe languse kindlaksmääramisel võetakse aluseks käibemaksukohustuslasest käsitöö- ja suveniirimüüja puhul taotleja poolt Maksu- ja Tolliametile esitatud käibedeklaratsioonidel deklareeritud käibe suurus, mittekäibemaksukohustuslasest käsitöö- ja suveniirimüüja puhul taotleja kasumiaruande müügitulud ja muud äritulud või füüsilise isiku tuludeklaratsioonis (vorm E) deklareeritud ettevõtlustulu. Kuna majutusettevõtja käibe languse osalise hüvitamise toetuse saamise eelduseks on 9-protsendilise käibemaksumääraga maksustatud käibe langus ja 9-protsendilise käibemaksumääraga maksustatud käibe deklareeritakse Maksu- ja Tolliametile esitatavas käibedeklaratsioonis, on 9-protsendilise käibemaksumääraga maksustatud käibe määrase tähenduses vaid Maksu- ja Tolliametile esitatud käibedeklaratsioonidel deklareeritud 9-protsendilise käibemaksumääraga deklareeritud käibe suurus.

Nimetatud andmed saab EAS Maksu- ja Tolliametilt ning andmete päring Maksu- ja Tolliametile tehakse taotluse esitamise aja seisuga. Taotluse esitamise aeg on sätestatud määruse § 14 lõikes 2 ja selleks on kuupäev, millal taotleja taotluse e-teeninduses esitab.

Määruse § 5 sätestab vaide esitamise alused ja korra. Vaideid menetleb EAS.

Määruse § 6 sätestab toetuse liigid. Määruse alusel makstakse järgmisi COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhangust tulenevaid toetusi:

- 1) majutusettevõtja käibe languse osalise hüvitamise toetus;
- 2) reisievõtja kahjude osalise hüvitamise toetus;
- 3) Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja käibe languse osalise hüvitamise toetus;
- 4) käsitöö- ja suveniirimüüja kahjude osalise hüvitamise toetus.

Määruse §-d 7–10 sätestavad toetuste tingimused ja toetuse suuruse erinevate toetuste lõikes.

Majutusettevõtja käibe languse osalise hüvitamise toetust (määruse § 7) võib taotleda majutusettevõtja, kelle 2020. a perioodi 1. aprill kuni 30. november summaarne 9-protsendilise käibemaksumääraga maksustatud käibe langus Maksu- ja Tolliametile esitatud käibedeklaratsioonidel deklareeritud andmete kohaselt oli võrreldes 2019. a sama perioodi summaarse 9-protsendilise käibemaksumääraga maksustatud käibega vähemalt 50 protsenti.

Juhul kui majutusettevõtja alustas teenuste pakkumist perioodil 1. aprill kuni 30. november 2019. a, siis võrreldakse Maksu- ja Tolliametile esitatud deklaratsioonidel deklareeritud 9-protsendilise käibemaksumääraga maksustatud käibe langust, mis peab olema vähemalt 50%, alates teenuse pakkumise algusajast kuni 30. november 2019. a sama perioodi kohta aastal 2020. Juhul kui majutusettevõtja alustas teenuste pakkumist 1. detsembril 2019. a või hiljem, võib ta toetust taotleda juhul, kui ta on teenuse pakkumise algusajast arvates kuni 30. novembri 2020. a eest tasunud tööjõumakse igas kuus vähemalt 800 eurot. Siinjuures lähevad arvesse tööjõumaksud, mis on nende kuude kohta realselt tasutud, mitte nende kuude kohta deklareeritud maksud.

Nimetatud arvestusperioodi valikul on lähtutud vajadusest tuvastada taotleja tavapärane käive enne COVID-19 kriisi.

Käibe languse arvutamisel võetakse aluseks ettevõtja poolt Maksu- ja Tolliametile esitatud käibedeklaratsioonide andmed. Juhul, kui majutusettevõtja ei ole esitanud Maksu- ja

Tolliametile käibedeklaratsioon (näiteks ta pole käibemaksukohustuslane) või ei ole seal deklareerinud 9-protsendilise käibemaksuga maksustatud käivet, siis antud toetust maksta ei ole võimalik.

Nende taotlejate puhul, kellel käibe languse võrdlusperiood puudub, aga kes on oma teenuste pakkumisega siiski alustanud, on täiendavalt loodud võimalus saada toetust tasutud tööjõumaksude alusel.

Majutusettevõtjale makstava toetuse suuruseks on 15 protsenti ettevõtja 2020. a 9-protsendilise käibemaksuga maksustatud vastava perioodi käibe langusest, kuid mitte rohkem kui 180 000 eurot. Periood sõltub teenuste pakkumise aja algusest: kui teenuse pakkumist on alustatud enne 1. aprilli 2019, siis võrreldakse perioodi 1. aprill 2020. a kuni 30. november 2020. a perioodiga 1. aprill 2019. a kuni 30. november 2019. a. Kui teenuse pakkumist on alustatud enne 30. novembrit 2019. a, siis on võrdlusperioodiks teenuse pakkumise algusaeg kuni 30. november 2019. a, mida võrreldakse sama perioodiga 2020. aastal. Periood sõltub sellest, millal majutusettevõtja teenuste pakkumisega alustas. Kui majutusettevõtja on teenuste pakkumist alustanud 1. detsembril 2019. a või hiljem, siis on toetuse suuruseks 100 protsenti teenuse pakkumise algusajast kuni 30. november 2020. a eest tasutud tööjõumaksudest, kuid mitte rohkem kui 180 000 eurot.

Toetust ei maksta, kui toetuse arvestuslik suurus on väiksem kui 2000 eurot.

Reisiettevõtja kahjude osalise hüvitamise toetust (määruse § 8) võib taotleda reisiettevõtja, kes vastab kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) isiku 2020. a perioodi 1. aprill kuni 30. september summaarne käibe langus Maksu- ja Tolliametile esitatud käibedeklaratsioonidel deklareeritud andmete kohaselt oli võrreldes 2019. a sama perioodi summaarse käibega vähemalt 70 protsenti;
- 2) isiku 2019. a eest tasutud tööjõumaksude kogusumma olid vähemalt 7500 eurot ja
- 3) isiku 2020. a novembri eest tasutud tööjõumaksud olid vähemalt 200 eurot.

Käibeks loetakse § 4 punkti 9 alusel Maksu- ja Tolliametile deklareeritud käibe suurus, seega reisiettevõtja toetust saavad taotleda üksnes käibemaksukohustuslased.

Arvesse lähevad tööjõumaksud, mis on vastava perioodi kohta realselt tasutud, mitte selle perioodi kohta deklareeritud (tasutud näiteks järgvatel kuudel).

Reisiettevõtjale makstava toetuse suuruseks on 100 protsenti 2019. a eest tasutud tööjõumaksudest, kuid mitte rohkem kui 80 000 eurot. Kuna reisiettevõtja toetuse maksmise eelduseks on, et ettevõtja on tasunud tööjõumakse vähemalt 7500 eurot, siis eraldi minimaalset toetuse summat ei ole vaja sätestada (toetuse minimaalne summa ongi 7500 eurot).

Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja käibe languse osalise hüvitamise toetust (määruse § 9) võib taotleda toitlustusettevõtja, kes vastab kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) isiku 2020. a perioodi 1. aprill kuni 30. november käibe langus Maksu- ja Tolliametile esitatud deklaratsioonidel deklareeritud andmete kohaselt oli võrreldes 2019. a sama perioodi käibega vähemalt 60 protsenti;
- 2) isiku 2019. a eest tasutud tööjõumaksude kogusumma oli vähemalt 7500 eurot ja
- 3) isiku 2020. a novembri eest tasutud tööjõumaksud olid vähemalt 200 eurot.

Juhul kui Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja alustas tegutsemist (esmakande aeg äriregistris) perioodil 1. aprill kuni 30. november 2019. a, on toetuse taotlemise eeldusteks isiku vastavus kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) käibe langus perioodi tegutsemise algusest kuni 30. november 2019. a ja 2020. aasta sama perioodi võrdluses on vähemalt 60 protsenti;
- 2) perioodi tegutsemise algusest kuni 30. november 2019. a eest tasutud tööjõumaksud ühes kalendrikuus keskmiselt vähemalt 600 eurot ja
- 3) 2020. a novembri eest tasutud tööjõumaksude summa oli vähemalt 200 eurot.

Juhul kui Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja alustas 1. detsembril 2019. a või hiljem, võib ta toetust taotleda juhul, kui ta on teenuse pakkumise algusajast arvates tasunud tööjõumakse kuni 30. novembri eest 2020. a kalendrikuus keskmiselt vähemalt 400 eurot.

Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja puhul vaadatakse tööjõumaksude tasumist nimetatud perioodidel keskmiselt kalendrikuu kohta. Kuna toetuse andmise arvestusperioodi aluseks on ettevõtte registreerimine äriregistris, siis ei ole mõistlik eeldada, et ettevõtte palkas töötajad ettevõtte loomisega samal ajal ning tasus juba esimesel tegevuskuul tööjõumakse. Seetõttu vaadatakse maksude tasumist vastaval perioodil keskmiselt.

Käibeks loetakse § 4 punkti 9 alusel Maksu- ja Tolliametile deklareeritud käibe suurus, seega Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja toetust saavad taotleda üksnes käibemaksudokumentatsiooniga.

Arvesse lähevad tööjõumaksud, mis on vastava perioodi kohta reaalselt tasutud, mitte selle perioodi kohta deklareeritud (ja tasutud näiteks järgeval kuudel).

Tallinna vanalinna toitlustusettevõtjale makstava toetuse suuruseks on 100 protsenti ettevõtja 2019. a eest tasutud tööjõumaksudest, kuid mitte rohkem kui 80 000 eurot. Kui Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja alustas tegutsemist hiljem kui 1. detsember 2019. a, siis on toetuse suuruseks 100 protsenti perioodi tegutsemisaja algusest kuni 30. novembrini 2020. a. tema tasutud tööjõumaksudest eest, kuid mitte rohkem kui 80 000 eurot.

Käsitöö- ja suveniirimüüja kahjude osalise hüvitamise toetust (määruse § 10) võib taotleda käsitöö- ja suveniirimüüja, kes vastab mõlemale järgmistele tingimustele:

- 1) isiku 2020. a perioodi 1. aprill kuni 30. november käibe langus Maksu- ja Tolliametile esitatud deklaratsioonidel deklareeritud andmete kohaselt oli võrreldes 2019. a sama perioodi käibega vähemalt 60 protsenti;
- 2) isiku 2019. a eest tasutud tööjõumaksude kogusumma oli vähemalt 5 000 eurot ja
- 3) isiku 2020. a novembris tasutud tööjõumaksud olid vähemalt 200 eurot.

Arvesse lähevad tööjõumaksud, mis on vastava perioodi kohta reaalselt tasutud, mitte selle perioodi kohta deklareeritud (ja tasutud näiteks järgeval kuudel).

Käsitöö- ja suveniirimüüjale makstava kahjude osalise hüvitamise toetuse suuruseks on 100 protsenti ettevõtja 2019. a eest tasutud tööjõumaksudest, kuid mitte rohkem kui 60 000 eurot.

Määruse § 11 sätestab toetuse taotlemise tingimused. Väliskaubandus- ja infotehnoloogiainiister kehtestab käskkirjaga iga § 6 sätestatud toetuse rahastamise eelarve ja taotlemise tähtaja. Juhul kui mõne §-s 6 sätestatud toetuse puhul esitatakse nõuetele vastavaid taotlusi väiksemas summas kui toetuse rahastamise eelarve, suunab Majandus- ja

Kommunikatsiooniministeerium nimetatud toetuse rahastamise eelarve vahendid teiste toetuste rahastamise eelarvetesse.

Kõigi § 6 sätestatud toetuste taotlemine on vooruline. Toetuse saamine otsustatakse pärast taotluste esitamise tähtaega. Juhul kui toetuse rahastamise eelarvest ei piisa kõigi nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks vastavat toetust reguleerivas paragrahvis toodud määras, jaotatakse toetuse rahastamise eelarve vahendid rahuldamisele kuuluvate taotluste vahel proportsionaalselt sellega, kuidas vastava toetuse rahastamise eelarve suhtub nõuetele vastavate taotluste kogusummasse.

Üks turismiga otseselt seotud majandusharu ettevõtja võib saada ühe § 6 sätestatud toetuse.

Määruse § 12 sätestab nõuded taotlejale. Taotleja ei tohi olla raskustes ettevõtja Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 Euroopa Liidu aluslepingu artiklite 107 ja 108 alusel, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), (muudetud komisjoni määrusega (EL) 2017/1084 (ELT L 156, 20.06.2017, lk 1–18) artikli 2 punkti 18 mõistes seisuga 31. detsember 2019. a. COVID-19 raamistiku muudatuste kohaselt on raskuste hindamisel tehtud leevendus mikro- ja väikeettevõtjatele (väikesteks loetakse need ettevõtjad, mis annavad tööd vähem kui 50 inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 10 miljonit eurot; loetakse mikroettevõtjateks need ettevõtjad, mis annavad tööd vähem kui 10 inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot). Nimelt võivad need olla raskustes 31.12.2019 seisuga, kuid nende suhtes ei ole algatatud pankrotimenetlust ega ole saanud päästmis- või ümberkorraldusabi.

Taotlejale COVID-19 raamistiku alusel antud abi koos määruse alusel taotletava toetusega ei tohi ületata 800 000 eurot. Viidatud säte määrab kindlaks täpsed reeglid, millal ettevõtja loetakse raskustes olevaks ettevõtjaks. Ettevõtjaks riigiabi kontekstis loetakse kogu kontserni, seega juhul, kui ka mõni teine kontserni liige ei vasta nõuetele, loetakse kogu kontsern, sh taotleja raskustes olevaks ettevõtjaks ja toetust anda ei saa, v.a juhul kui esitatakse konsolideeritud aruanne. Juhul, kui EAS annaks toetust vastuolus riigiabi reeglitega, siis väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on tegemist ettevõtja hoolsuskohustuse rikkumisega, õiguspärase ootuse põhimõtte ei kohaldu ning ebaseaduslik riigiabi tuleb täies ulatuses tagasi nõuda koos intressiga.

Lisaks ei tohi taotlejal olla ajatamata võlgnevusi riiklike maksude osas, mis on tekkinud varem kui 12. märts 2020. a. Nimetatud nõue tuleneb riigieelarve seaduse § 81² lõike 1 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusest (nn üldtingimused). Taotleja või tema üle valitsevat mõju omava isiku suhtes ei tohi olla algatatud sundlõpetamis-, likvideerimis- või pankrotimenetlust ning juhul kui taotleja on EASilt varem saanud toetust, mis on kuulunud tagasimaksmisele, peavad tagasimaksed olema taotluse esitamise hetkeks tehtud nõutud summas kui makse tähtaeg on saabunud.

Tähtaegselt esitatud majandusaasta aruande puhul kontrollitakse selle majandusaasta aruannet, mille esitamise tähtaeg on saabunud (nn koroonakriisi leevendusena on enamikel äriühingutel ja mittetulundusühingutel 2019. aasta aruannet võimalik esitada kuni 31.10.2020).

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 18.04.2020. a määruse nr 31 „COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi ja sellest tuleneva eriolukorra mõju leevendamiseks ette nähtud toetusmeetmete üldtingimused“ põhimõtetele võib juriidilisele isikule, füüsilisest isikust ettevõtjale ja valitsusasutuse hallatavale riigiasutusele maksta toetust tema COVID-19

haigust põhjustava koroonaviiruse levikust tulenevate kriisikahjude ja eriolukorra mõju leevendamiseks, tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks või teenuste, toodete, äriprotsesside või ärimudeli ümberkorraldamiseks. Seega COVID-19 toetuste üldine eeldus on, et FIE või juriidiline isik on jätkuvalt äriregistris olemas ja kohe võimeline ka teenust pakkuma. Vastavalt määruse § 9 lõikele 6, ei tohi taotleja või tema üle valitsevat mõju omava isiku suhtes olla algatatud sundlõpetamis-, likvideerimis- või pankrotimenetlust. Seega on oluline COVID-19 toetuste andmise põhimõte, et tegevuse lõpetanud ettevõtjaid ei toetata, mistõttu tuleneb määrusest, et füüsilisest isikust ettevõtjast taotlejat ei tohi äriregistrist kustutada enne taotluse kohta otsuse tegemist. Juhul kui taotluse kohta otsuse tegemise päeva seisuga on FIE end äriregistrist kustutanud, ei vasta taotlus määruses sätestatud nõuetele ja jäetakse rahuldamata.

Taotleja peab teavitama EASi sellest, kui ta on saanud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikust põhjustatud kriisi tõttu lisaelarve vahendite arvelt toetust teisest meetmest, muudest riigieelarvelistest vahenditest või kohaliku omavalitsuse üksuselt.

Juhul kui taotleja on majutusettevõtja või Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja, on taotleja majutusettevõtte või Tallinna vanalinna toitlustusettevõtte jätkuvalt avatud või suletud teatud kindlaks määratud ajutiseks perioodiks. Selle nõude kontrollimiseks esitab taotleja taotlusvormil vastava kinnituse. Juhul kui majutusettevõtja või Tallinna vanalinna toitlustusettevõtja on hetkel teatud kindlaks määratud perioodiks suletud, esitab taotleja taotlusvormil info ettevõtte taasavamise tähtaja kohta. Nimetatud sätte eesmärk on, et toetust saaks jätkuvalt elujõulised ettevõtted, kes ei ole püsivalt suletud.

Määruse § 13 sätestab nõuded taotlusele, tuues välja informatsiooni, mida taotlus peab sisaldama. Kasumiaruanne ja bilanss esitatakse 31. detsembri 2019. a seisuga. Füüsilisest isikust ettevõtja esitab 2019. a tuludeklaratsiooni. Juhul kui taotleja kuulub kontserni, tuleb esitada kontserni majandusandmed. Nimetatud andmete esitamine on vajalik ettevõtjate majanduslike raskuste hindamiseks. Vähem kui aasta tegutsenud ettevõtjad esitavad 2019. a bilansi, ainult 2020. a tegutsenud ettevõtjad esitavad bilansi 1. märtsi 2020. a seisuga. Kui taotleja ei ole käibemaksukohustuslane, siis esitatakse vastavate kuude kasumiaruanded või raamatupidamise väljavõtted.

Määruse § 14 käsitleb taotluste menetlemist. Taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 25 tööpäeva taotluste vastuvõtmise lõpetamise tähtpäevast. EAS viib läbi taotluse nõuetele vastavuse kontrolli. Kui taotlus ei vasta kehtestatud nõuetele või on vajalik täiendav teave taotluse kohta, on EASil õigus nõuda taotluse vastavusse viimist kehtestatud nõuetega, täiendava dokumentatsiooni esitamist või muudatuste tegemist taotluses esitatud andmetes kuni 10 tööpäeva jooksul arvates vastava nõude esitamisest. Taotluse menetlemise tähtaeg pikeneb antud aja võrra. Taotluse osas, mis ei vasta nõuetele ning mida ei viida tähtajaks nõuetega vastavusse, teeb EAS mitterahuldamise otsuse ja teavitab otsusest taotlejat.

Määruse § 15 käsitleb taotluste rahuldamist, osalist rahuldamist ja rahuldamata jätmist. Nõuetele vastava taotleja ja taotluse rahuldamise otsuse teeb EAS. Rahuldamise ettepanek tehakse vastavaks tunnistatud taotluste puhul, kui nende täielikuks rahastamiseks jätkub vahendeid. Taotluse osalise rahuldamise otsus tehakse vastavaks tunnistatud taotleja ja taotluse puhul, kui taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole võimalik toetuse rahastamise eelarvevahendite lõppemise tõttu, § 11 lõikes 4 sätestatud juhul või kui taotletud summa ei vasta vastavat toetust reguleerivas paragrahvis (määruse §-d 7–10) sätestatule. Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse juhul, kui taotleja või taotlus ei vasta määruse tingimustele või taotleja ei kõrvalda puudusi § 14 lõikes 3 sätestatud tähtajal.

Määruse § 16 reguleerib toetuse väljamaksmist. Toetus makstakse välja toetuse saajale vastavalt toetuse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustele 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist.

Määruse § 17 reguleerib toetuse saaja õigusi ja kohustusi. Toetuse saajal on õigus saada EASilt teavet ja selgitusi, mis on seotud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saaja kohustub esitama EASi nõudmisel informatsiooni ettenähtud viisil ja tähtajal, võimaldama EASil, Euroopa Komisjonil, Euroopa Pettustevastasel Ametil ja Euroopa Kontrollikojal teha kohapealset kontrolli ja järelevalvet toetusega seotud dokumentide üle, säilitama taotlusega seonduvat dokumentatsiooni ja materjale seitse aastat pärast toetuse väljamaksmist, teavitama viivitamatult kirjalikult EASi kõigist esitatud andmetes toimunud muudatustest või asjaoludest, mis võivad mõjutada toetuse saaja kohustuste täitmist.

Määruse § 18 sätestab EASi õigused ja kohustused. EASil on õigus teostada kohapealset kontrolli, nõuda taotluses sisalduva kohta täiendavate andmete ja dokumentide esitamist, nõuda toetuse osalist või täielikku tagastamist, kui toetuse saaja rikub määruses sätestatud tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatust. Samuti võib EAS teostada pärast toetuse andmist järelkontrolli taotleja riigiabi reeglite nõuetele vastavuse üle, kui see on asjakohane ning saada Maksu- ja Tolliametist toetuse rahuldamise otsuse aluseks olnud analoogseid andmeid, eesmärgiga analüüsida toetuse kasutamise mõju.

EAS kohustub nõustama taotlejaid projektiga seotud küsimustes, tegema taotlusvormi ja asjakohased juhendmaterjalid kättesaadavaks oma veebilehel, toetuse tagasinõudmisel sätestama vastavas otsuses tagasinõudmise aluse, tagasinõutava summa, otsuse täitmise tähtaja ja muu otsusega seotud olulise teabe, mitte avaldama taotlejate ja taotluste kohta menetluse käigus saadud informatsiooni ega dokumente, pärast rahuldamise otsust tegema oma veebilehel kättesaadavaks toetuse saaja nime, projekti nime ning toetuse summa ning säilitama toetuse andmisega seotud dokumente 10 aastat alates viimasest toetuse andmisest.

Määruse § 19 sätestab toetuse tagastamise alused. EAS võib teha toetuse osalise või täies ulatuses tagasinõudmise otsuse, kui toetuse saaja on taotlemisel esitanud ebaõiget teavet või teave on jäetud esitamata; toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata toetusega kaasneva kohustuse või ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud.

Määruse § 20 sätestab määruse jõustumise aja. Paragrahvi kohaselt jõustub määrus samal ajal riigieelarve seaduse § 81² lõike 1 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruse muudatusega, mis võimaldab 2020. aasta lisaelarve seaduse alusel eraldatud vahendite arvel kohustuste võtmist pärast 31. detsembrini 2020. a. Riigieelarve seaduse § 81² lõike 1 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 28.04.2020. a määruse nr 31 „COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi ja sellest tuleneva eriolukorra mõju leevendamiseks ette nähtud toetusmeetmete üldtingimused“ § 4 lõike 1 kohaselt oli nõ COVID-19 meetmete raames võimalik kohustusi võtta (st toetuse andmise otsuseid teha) kuni 31. detsembrini 2020. a. Määruse muudatus, mis võimaldab kohustuste võtmist ka 2021. aastal, on käesoleva määruse andmise ajal Rahandusministeeriumi poolt algatatud, kui Vabariigi Valitsuse menetluses. Arvestades käesoleva määruse rakendamiseks vajalikku aega (näiteks riigiabi loa saamine) on põhjendatud käesolev määrus vastu võtta viivituseeta, kuid seda on võimalik rakendada alates ajast, mil viidatud Vabariigi Valitsuse määrus võimaldab toetuste andmise otsuste tegemist ka 2021. aastal. Enne Vabariigi Valitsuse määruse vastava muudatuse jõustumist taotluste vastuvõttu alustada võimalik ei ole.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Käesoleva määruse alusel antakse riigiabi Euroopa Komisjoni 19.03.2020 teatise „Riigiabi ajutine raamistik majanduse toetamiseks praeguse COVID-19 puhangu kontekstis“ (ELT C 91 I, 20.3.2020, lk 1-9, edaspidi COVID-19 raamistik) mõttes, mida antakse nimetatud raamistiku osa 3.1 alusel ja sellele kohaldatakse COVID-19 raamistikus ning konkurentsiseaduse §-s 34¹ sätestatud.

Määruse alusel antakse abi alates Euroopa Komisjoni vastava riigiabi lubava otsuse vastuvõtmisest.

Määrust ei kohaldata ettevõtjale, kes on raskustes ettevõtja Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 Euroopa Liidu aluslepingu artiklite 107 ja 108 alusel, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), (muudetud komisjoni määrusega (EL) 2017/1084 (ELT L 156, 20.06.2017, lk 1–18), (edaspidi *üldine grupierandi määrus*) artikli 2 punkti 18 mõistes seisuga 31. detsember 2019. a. Leevendus on tehtud mikro- ja väikeettevõtjatele.

4. Määruse mõjud

Määruse eelnõuga kavandatav toetus mõjutab positiivselt turismiga seotud majandusharude ettevõtjate toimetulekut koroonaviiruse levikust tulenevalt tekkinud kriisi negatiivsete mõjude ja otsese majandusliku kahjuga hakkama saamisel, toetab turismiettevõtluse säilimist ja konkurentsivõimet kriisist väljumisel ning rahvusvahelise reisimise taastumisel. Turismiga seotud majandusharude ettevõtjate jätkusuutlikkuse tagamine aitab osaliselt säilitada sektori töökohti ning vähendada seeläbi töötuse kasvu üle Eesti.

5. Määruse eelnõu mõjud läbivatele teemadele

Määruse kavandamisel on arvestatud regionaalsuse põhimõtet nii, et abi saajate hulka kuuluksid ettevõtjad üle Eesti. Toetuse saajate sihtgrupis on nii väikese kui keskmise suurusega ettevõtjad.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse elluviimise eest vastutab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. Määruse rakendamisega seotud eeldatavad tulud avalduvad toetuse saaja ja temaga seotud partnerite majandustulemustes. Toetust saanud ettevõtjate jätkusuutlikkus, töökohtade säilimine ja turismiteenuste ekspordi taastumine mõjutab riigi maksulaekumisi positiivselt.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub samal ajal riigieelarve seaduse § 81² lõike 1 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruse muudatusega, mis võimaldab 2020. aasta lisaelarve seaduse alusel eraldatud vahendite arvel kohustuste võtmist pärast 31. detsembrit 2020. a. Jõustumisaja valikut on põhjendatud määruse § 20 selgituses.

8. Määruse kooskõlastamine

Määruse eelnõu esitati Vabariigi Valitsusele 28. detsembri 2020. a kabineti istungile kiirkorras. Valitsus otsustas 30.12.2020. a toetada ettepanekut kiita vastavalt riigi 2020. a lisaelarve

seaduse § 4 lõikele 2 heaks väliskaubandus- ja infotehnoloogiainistri määruse eelnõu, mis käsitleb turismisektoriga seotud majandusharude ettevõtjatele COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse puhangust tulenenud kahjude osalise hüvitamise toetuse jagamise toetusmeetme tingimusi, ja tagada selle kooskõla üldmäärusega. Vastavalt riigieelarve seaduse § 59¹ lõikele 2¹ pikendati toetuse vahendite kasutamise tähtaega 2021. aastaks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Raul Siem

väliskaubandus- ja infotehnoloogiainister